

paradament.

Hi ha, doncs, coincidència amb el nom de STABIAE, la vella ciutat osco-romana de la costa del golf de Nàpols, destruïda junt amb Pompeia, per la gran erupció del Vesubi en els anys 30, amb les famoses descripcions de Plini i Ovidi: avui *Castellammare di Stabbie*. Ens consta que als seus antics habitants se'ls oferiren nous sojorns conreables: bé podem, doncs, fer la hipòtesi que algunes de les noves llars fossin en terra hispànica, llavors colonitzada pels romans, i dominada sí fermament, però no tant que una aportació de gent itàlica no fos una bona assegurança, digna d'aprofitar quan se'n presentava ocasió.

Sembla que hi hagué un altre d'aquests nous establiments en terres de l'Ebre. *Les Staybes*, en l'antic terme de Tivissa, segons el Capbreu d'Entença, de c. 1340 (F^o 8r, on va citat junt amb *Genexies*; veg. art. *Genessies*).

Aquí hi hagué transposició del grup -BI- mantingut en el nom conflentí. En el del Conflent, podem suposar que el fet de ser en el centre d'una vall fou causa que es digués *Vall-estàvia*; com compost aposicional; és fàcil que essent primer (*Vall*) *estàvies* s'hi canviés -es en -a, segons el repetit RABIES → *ràbia*, *scabies* / *scabia*, *Illuvis* / -*via*, *caries* / *caria*. En l'homònim de l'Ebre el plural *Staybes* potser és prolongació indiscontinua del STABIAE romà.

Descartem concisament idees inversemblants. VALLES TABĪDA 'vall podrida, consumida, esllavissada', suposat per mor de les variants, incorrectes i rares en -s-, no donaria compte de -es-. VALLI(S) STATIO 'parada de la vall', inacceptable la pervivència d'un nominatiu, i -ŋ- desmentida per labial medial, única en el nom de l'Ebre, i en enorme predomini en Conflent. Encara que *Stabius* consti com NP en alguna font romana (Schulze 33), i *Stabbiano*, a Toscana (Pieri, *Arno*, 185), només si sabéssim que fou nom català o hispànic, podríem imaginar que hagués format una combinació adjectival *Vall-estàvia*. Vaga semblança amb el nom d'un antic riu britònic *Rato-stabios*, que Ptolemeu situa prop de Cardiff, car encara que s'expliqués com un cpt. cèltic (cf. Holder), és ben rebuscat i arbitrari imaginar que Vallestàvia en pogués sortir com traducció o una forma o altra: majorment no estant ben establerta una traducció o etim. dels dos components en cèltic.

Vallet, V. *Vall* (γ)

ða e

VALLETA

I. Vall i antic llogaret, a l'Alt Empordà, agre. al mun. de Llançà. Encara que Monsalv. copiat per Botet (G.G.C., 503), i el N.C.E.C., li diuen «*La Valleta*», en

realitat s'usa sense article: «a *balçà*», anotat al Port de la Selva (Casac. 1920); igual ho vaig anotar jo en les enqs. de 1954, en molts pobles empordanesos veïns: Garriguella, Vilamaniscle, Espolla (XXII, 79.9, 81.3-4); «és a *balçà*» «davant per davant de b.» a Llançà (XXII, 107.25, 26, 108) «un barranc» que aboca aigües a *balçà* a Vilajuïga (XXII, 119.19); només a Agullana, poble llunyà: *balçà* (pron. individual, sense valor). Visitada la vall el 1976, i recorreguda des de Llançà uns quants k. amunt, fins a la vella església romànica de Sant Silvestre, ratifico la pron. i ús sense article, en les cases escampades del veïnat que hi ha al voltant (71 hab., c. 1920), i veig que la vall, tombant i tortuosa a baix, continua, llarga, fonda i estreta llarg trajecte dret al Nord, fins a l'antic monestir de Sant Quirze de Colera.

Era església parroquial, que consta en un doc. de 878 com 'cella Sancti Silvestris', amb sufr. «cella Scti. Martini, site in Valle Mala in comitatu Petralatense» (*Cat. Car.* II, 60.19-20), en altrs docs. anomenada «Pontanetus Vallis Mala» (cf. *Cat. Car.* 63.15 1457).¹

Monsalv. (XVIII, 53) només en dóna dues mencions, on no figura, però, el NL que estudiem: 877: «*Cella Sancti Silvestris* in valle *Fontanets*» i 1362: «*Cella Sti. Silvestris*»; tampoc Alsius (*Nom.* 216) res més que 1316: «Locus de Sancto Silvestro», en la redempció del Bovatge al Comte d'Empúries, i la de 1362: *Par. Sti. Silv.* en el *Llibre Verd*.

ETIM. És increïble que aquest nom *Valleta*:

I. Sigui un diminutiu de *vall*. 1) per la importància d'aquesta vall, amb una església antiga, de St. Silvestre, citada ja el 877, i en el S. XI, i probt. relacionada amb l'important i antic monestir de St. Quirze de Colera, que li és immediat; 2) per l'ús unànim sense article que denota un nom antic, i no pas el trivial diminutiu en -eta; 3) per la forma llarga i extensa de la vall, que desdiu òbviament d'un diminutiu. Seria, doncs, potser un compost. La forma acongostada de la vall suggereix VALLIS ARCTA, 'estreta, continguda, reclosa': si -ARCTA s'hagués reduït ACTA podria donar -eta en català però és segur que el que s'hauria perdut és la -c-, no pas la -r- sigui en fase romana, on s'hi troba ja la var. ARTA i fins predomina, sigui en fase catalana, admetent que la -c- hagués persistit per algun factor extraordinari; altrament llavors la pron. cat. hi hauria estat -*et* amb *e* tancada.

Més aviat, però, podríem imaginar que fos contracció de *vall eleta* (ELECTA), 'distingida, notable, selecta': ll. ELECTA, cat. ant. *elet*, -*eta*, participis arcaics del verb *elēger*, cat. *elet* 'home eixerit, espavilat'.

Amb haplogogia *Vall-eleta* > *Valleta*; imaginem que es crearia aquest nom per reacció meliorativa del nom *Vallis Mala* que era l'antic de la vall (doc. del S. IX supra), nom de mal averany; un nom semblant al de *Valldellou* VALLIS DE LAUDE (supra), cf. *Fonteta* on